

Synpunkter och kommentarer från Förbundet Sveriges Småbrukare på förslag till Pilotprojekt för subventionerad avbyttjänst inom jordbruket

Det aktuella bakgrunds- och sakbeskrivningen ger en intressant och i allt väsentligt en bild av det tidigare avbyttarsystemet som vi känner det, och det lyfts en idé om insatser för att förbättra villkoren för djurhållande jordbruk och förbättra livsvillkoren för jordbrukarna. Naturligtvis har också en del av våra medlemmar själva varit delaktiga både som anställda inom och som brukare av den tidigare avbyttarservicen, "Lantbrukets Avbyttjänst : Ett serviceföretag för Landsbygden". Det ges generellt ett tillerkännande över att detta då både var ett attraktivt arbetsplats och med tiden kom att fungera bra i praktiken, och att det var till stöd och nytta för brukarna.

Samtidigt finns också medvetenheten om att dessa tjänster med tiden blev för relativt dyrare och med en fortlöpande försämrade ekonomi i jordbruksföretagen så har en del medlemmar också varit med om att lämna tjänsterna. Det har beskrivits som ett misstag att det statligt finansierade avbyttarsystemet utvecklades. Det bekräftas också att många bönder idag tar minimalt med ledigt.

De senaste årtiondenas samhällsutvecklingen också lett fram till en radikalt annorlunda situation för lantbrukssverige. Antalet aktiva och djurhållande jordbruksföretag har minskat starkt och vi har allteftersom så har vi nu också en successivt ökande medelålder bland jordbruksföretagarna. En fråga är om, eller i vilken grad, ett avbyttarsystem ur ett företagsekonomiskt perspektiv verkligen skulle kunna utgöra den avgörande faktorn för att starta upp nya jordbruksverksamheter, eller i sig motivera överlåtelse/övertagande. Det kan också anföras att dagens kompetensbehov är annorlunda än den praktiska verklighet vi levde i under 1900-talet slut.

Sammanfattning vill vi lämna följande synpunkter.

Vi är från Småbrukarförbundet i grund och botten positiva till en utvecklingsinsats för en återinförd och subventionerad avbyttjänst.

Samtidigt vill vi fästa uppmärksamheten på de grundläggande komplikationerna med ett alltmer glesare lantbrukssverige, liksom på behovet av mer generella förbättringar av förutsättningar och villkor för jordbruket. Det aktuella förslaget relaterar ju också till såväl behovet av fler lantbrukskunniga liksom behovet att kunna bemöta krissituationer. Dock - vill man märkbart förändra situationen för jordbruket och Sveriges landsbygder är det vår uppfattning att det behövs åtgärder i en annan dimension än ett förbättrat/återinförd avbyttarsystem. Det är vår uppfattning att lantbrukets infrastruktur numer är så svag inom stora delar av landet, att det därför vore önskvärt att också prioritera insatser för grundläggande och långsiktiga, generella åtgärder för att öka antalet djurhållande och livsmedelsproducerande lantbruksföretag. Utifrån det så bedömer vi det alltså angeläget att också utreda möjligheterna för generella förbättringar för (små)jordbruket i Sverige.

En konkret insats kunde vara att jämföra med det samhällskonstruktiva system för lantbrukets primärproduktion och vidareförädlning som man har etablerat i Österrike. Det innebär att man där idag har en synbarligen mycket mer levande och vital jordbruksnäring och landsbygd. Det är också en relevant referens i det avseendet att Österrike anslöt till EU samtidigt och parallellt med Sverige (och Finland). Det finns som vi ser det lärdomar i en benchmarking med dessa länder för att kunna beskriva vad som saknas/brister i dessa avseenden i Sverige vad gäller jordbrukets grundläggande villkor.

Småbrukarna har även lyft fram dessa och ytterligare aspekter till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet i samband med yttrande ang Livsmedelsstrategin (230426), samt senast i yttrande (231108) till Jordbruksverkets beredskapsenhet med anledning av deras regeringsuppdrag kring "Förslag på åtgärder för att stärka beredskapen för primärproduktion av livsmedel i hela Sverige". Båda dessa skrivelser bifogas här för kännedom. Som vi ser det så behövs en fördjupande analys och utredning av jordbrukssektorns struktur, potential och behov/förutsättningar för livsmedelsproduktion i hela landet för livsmedelssäkerhet och krisberedskap.

För Förbundet Sveriges Småbrukare

Jonas Wangsten
Ordförande

Förbundet Sveriges Småbrukare
Åshammar Prästgården 1
664 91 Grums

0705-88 38 16
info@sverigessmabrukare.se
www.sverigessmabrukare.se